

*Кафедра адміністративного права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
Національна академія правових наук України
Юридичний факультет Запорізького національного університету
Сектор конституційного та адміністративного права
НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України*

АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

**Збірник наукових праць
за матеріалами Всеукраїнського круглого столу
до 77-річчя від дня народження
доктора юридичних наук, професора,
академіка НАПрН України
Юрія Прокоповича Битяка
5 травня 2026 року**

Електронне наукове видання

Харків – 2026

УДК [342.9:35.07](477)
А31

*Рекомендовано
до поширення через мережу Інтернет
кафедрою адміністративного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
(протокол № 11 від 01.06.2026 р.)*

Р е д а к ц і й н а к о л е г і я

*Д. В. Лученко – д-р юрид. наук, проф.;
Ю. В. Георгієвський – д-р юрид. наук, проф.;
І. М. Балакареєва – канд. юрид. наук, доц.;
М. І. Белікова – канд. юрид. наук, доц.*

Адміністративно-деліктне законодавство України: реалії А31 сьогодення та перспективи розвитку : збірник тез доповідей і повідомлень за матеріалами Всеукраїнського круглого столу до 77-річчя від дня народження доктора юридичних наук, професора, академіка НАПрН України Юрія Прокоповича Битяка (5 травня 2026 р.). – Харків : НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2026. – 178 с. – Електронне наукове видання. – <https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/vnd/zbirnyky-naukovyh-konferenczij/>.

ISBN 978-617-8198-23-7

У збірнику представлено наукові праці учасників Всеукраїнського круглого столу «Адміністративно-деліктне законодавство України: реалії сьогодення та перспективи розвитку», що відбувся 5 травня 2026 р.

До збірника увійшли тези доповідей і повідомлень учасників круглого столу, які відображають результати наукових пошуків авторів із висвітлення актуальних питань розвитку адміністративно-деліктного законодавства України.

Збірник розраховано на науковців, викладачів, практичних працівників, студентів, а також широке коло читачів, які цікавляться цією проблематикою.

Видається мовою оригіналу в авторській редакції. Відповідальність за зміст наукової праці несе її автор.

УДК 342.9:35.07(477)

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2026

ISBN 978-617-8198-23-7

ЗМІСТ

БАЛАКАРЄВА І. М.

Правова природа заходів процесуального примусу в адміністративному судочинстві 7

БЕЗСОНОВА М. В.

Проблеми мовної політики в адміністративно-деліктному законодавстві 10

БЄЛІКОВА М. І.

Повноваження адміністративного суду при вирішенні адміністративних справ з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності 13

БИТЯК О. В.

Практичне втілення ідей та поглядів професора Битяка Ю. П. у проекті Кодексу про адміністративні проступки 15

БОЙКО І. В.

Постанова про накладення адміністративного стягнення як адміністративний акт 18

ГАРАЩУК В. М.

Адміністративно-примусові заходи на сторожі інтересів бізнесу 21

ГЕОРГІЄВСЬКИЙ Ю. В., ЩЕРБАКОВА О. Ю.

Адміністративна відповідальність за порушення правил військового обліку та законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію: проблеми регулювання та напрямки їх усунення 25

ДАНИЛЕНКО-НЕГАРА Ю. С.

Щодо визначення можливості застосування ст. 1735 КУпАП до державних службовців у разі вчинення ними мобінгу (цькування) 36

ДОНЕНКО В. В.

Новели окремих положень в проекті Кодексу України про адміністративні проступки 40

ЗАЙКІНА Г. М.

Електронне провадження у справах про адміністративні правопорушення: переваги та ризики як виклики дії режиму воєнного стану 43

ЗИМА О. Т.

Адміністративна відповідальність у сфері охорони здоров'я – напрямки удосконалення за результатами медичної реформи 48

ІГНАТЧЕНКО І. Г.

Трансформація адміністративної відповідальності у сфері гуманітарної політики в умовах реформування адміністративно-деліктного законодавства 51

КОВАЛЕНКО Л. П.

Проблеми адміністративно-деліктного законодавства та шляхи їх вирішення 57

КОЛОМОЄЦЬ Т. О., ЄВТУШЕНКО Д. С.

Особливості адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері лобювання в умовах євроінтеграції 60

КОЛПАКОВ В. К.

Морфологія відносин адміністративної відповідальності: деонтичне ядро, процедурна оболонка, аксіологічний горизонт 63

КУРИЛО О. М.

Межі судового розсуду при розгляді справ про адміністративні правопорушення за ч. 1 ст. 130 КУпАП: проблема дотримання принципу індивідуалізації стягнення 69

КУРІННИЙ Є. В.

Зумовленість потреби запровадження адміністративної відповідальності за зневагу до поліції 73

КОВАЛЕНКО Б. В., ЛОЗОВИКОВ Д. В.

Вплив Закону України «Про адміністративну процедуру» на провадження у справах про адміністративні правопорушення 78

МАРЧЕНКО О. О.

Відшкодування національною поліцією моральної шкоди, завданої незаконним притягненням до адміністративної відповідальності 82

МЕЛЬНИК О. Д.

Вплив Закону «Про адміністративну процедуру» на провадження у справах про адміністративні правопорушення 86

МЕЛЬНИЧЕНКО В. С.

Питання реформування адміністративно-деліктного законодавства 90

НАСТЮК В. Я.

Завдання адміністративно-деліктного законодавства України в умовах воєнного стану 92

НЕГАРА Р. В.

Адміністративний акт як основний інструмент публічного адміністрування: до визначення інтегруючого значення у адміністративному праві та законодавстві 95

ПИЛЮГА Л. В.

Адміністративно-правові аспекти цифровізації публічних закупівель лікарських засобів: виклики та перспективи 98

ПОЛІТАНСЬКИЙ В. С.

Трансформація адміністративної відповідальності у сфері оборони та мобілізації: сучасні виклики та перспективи 100

ПОХИЛЕНКО І. С.

Освітні втрати як новий об'єкт адміністративно-правового регулювання: виклики для правозастосування 107

РЕДІНА П. В.

До питання створення військових судів гарнізонів як адміністративно-юрисдикційного органу 110

функціонуванням правового режиму воєнного стану, внаслідок чого вона еволюціонує від класичного карального інструменту до комплексного адміністративно-безпекового механізму превентивного впливу, спрямованого на забезпечення мобілізаційної дисципліни, стабільності публічного адміністрування та належного виконання оборонних функцій держави. Водночас виявлені нормативні, процесуальні та інституційні виклики, свідчать про необхідність системного оновлення законодавства на засадах чіткості, диференційованості та дотримання стандартів прав людини, що дозволить сформувати сучасну модель адміністративної відповідальності, органічно інтегровану у механізм забезпечення національної безпеки України.

Список використаних джерел

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-24): Кодекс України від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
2. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21.10.1993 р. № 3543-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>
3. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>
4. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25.03.1992 р. № 2232-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>
5. Справа "Серявін та інші проти України" (Заява N 4909/04) : Рішення Європ. суду з прав людини від 10.02.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_672#Text
6. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
7. Адміністративне право : підручник / Ю.П. Битяк (кер. авт. кол.), І.М. Балакарева, І.В. Бойко та ін. ; за заг. ред. Ю.П. Битяка. Харків : Право, 2020. – 392 с.

ПОХИЛЕНКО Ірина Сергіївна

канд. юрид. наук, доц.,

доцентка кафедри права та публічного управління

Київського національного університету будівництва і архітектури

ОСВІТНІ ВТРАТИ ЯК НОВИЙ ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ: ВИКЛИКИ ДЛЯ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Повномасштабна збройна агресія проти України спричинила глибокі трансформації у сфері реалізації соціальних прав, серед яких

особливого значення набуває право на освіту. Масове переміщення населення, тимчасова окупація територій, руйнування освітньої інфраструктури, тривалі перерви у навчанні та погіршення умов доступу до освітніх ресурсів зумовили виникнення явища освітніх втрат, що набуває системного характеру.

У нормативному вимірі визначення освітніх втрат міститься в постанові Кабінету Міністрів України від 10.12.2025 р. № 1628 «Про реалізацію експериментального проекту підготовки слухачів підготовчого відділення «Відкритий шлях до вищої освіти» у закладах вищої освіти»: це будь-які втрати знань, умінь, навичок та/або уповільнення чи переривання академічного прогресу для конкретної особи внаслідок виникнення паузи чи погіршення умов навчання або внаслідок тимчасової окупації територій України чи широкомасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України. Така дефініція дозволяє розглядати освітні втрати ще і як адміністративно-правову категорію.

У відповідь на ці виклики законодавець ініціює формування нових механізмів державної підтримки, зокрема через законопроект № 14104. Водночас такі зміни актуалізують питання належного адміністративно-правового забезпечення, що включає визначення правового статусу освітніх втрат як об'єкта регулювання та формування ефективних процедур їх подолання.

У науковій літературі підкреслюється тенденція до розширення предмета адміністративного права та його адаптації до нових суспільних викликів. Зокрема, О. Миколенко обґрунтовує необхідність переосмислення функцій адміністративно-деліктного права в умовах трансформаційних процесів [1]. О. Кузьменко розглядає адміністративну відповідальність як ключовий інструмент забезпечення ефективності публічного управління [2]. В. Чернобук акцентує увагу на наявності прогалин у механізмах реалізації адміністративно-правових норм [3], тоді як Я. Юдін визначає комплексний характер адміністративної відповідальності, що поєднує каральну та превентивну функції [4]. Водночас питання правового осмислення освітніх втрат як самостійного об'єкта адміністративно-правового регулювання залишається недостатньо дослідженим.

Законопроект № 14104 є комплексною законодавчою ініціативою, спрямованою на розширення форм державної підтримки у сфері освіти для вразливих категорій населення. Його положення свідчать про формування нової парадигми адміністративно-правового регулювання, в межах якої освітні втрати визнаються самостійним об'єктом державної політики. Їх інституціоналізація проявляється через закріплення системи державної цільової підтримки, що включає додаткові освітні послуги, зокрема тьюторський супровід, адаптаційні та підготовчі програми. Такі механізми спрямовані на компенсацію втрат знань і навичок та відновлення освітньої траєкторії здобувачів освіти.

Важливим кроком у напрямі нормативного забезпечення є впровадження експериментальних механізмів. Згаданий вище експериментальний проєкт підготовки «Відкритий шлях до вищої освіти» передбачає організацію підготовчих програм для осіб, які зазнали освітніх втрат, що свідчить про практичну імплементацію адміністративно-правових інструментів у цій сфері. Суттєво також, що коло суб'єктів, які мають право на державну підтримку, розширюється. Законопроєкт інтегрує відповідні положення до низки галузевих законів, що свідчить про формування комплексного міжгалузевого механізму регулювання.

Водночас слід наголосити, що законопроєкт № 14104 не унормовує поняття освітніх втрат, що знижує рівень правової визначеності та ускладнює правозастосування. Відсутність чітких критеріїв ідентифікації таких втрат на законодавчому рівні може призвести до неоднакового підходу з боку суб'єктів публічної адміністрації.

Значний обсяг повноважень делегується Кабінету Міністрів України, що визначає порядок і умови надання відповідної підтримки. Така модель правового регулювання має бланкетний характер, що створює як ризик надмірної дискреції, так і корупційний ризик.

Особливого значення набуває також процедурний аспект. Законопроєкт не деталізує порядок реалізації права на освітню підтримку, що потребує застосування загальних положень Закону України «Про адміністративну процедуру». Водночас відсутність спеціалізованих процедур може ускладнити доступ до відповідних послуг.

Крім того, відсутність норм про відповідальність за неналежне надання освітньої підтримки свідчить про неповноту адміністративно-правового механізму, оскільки ефективність адміністративного регулювання безпосередньо залежить від наявності дієвих механізмів відповідальності.

Ключовим викликом є забезпечення правової визначеності, що передбачає необхідність не лише нормативного закріплення поняття освітніх втрат, але й критеріїв їх оцінювання. Складність правозастосування також пов'язана з необхідністю встановлення причинно-наслідкового зв'язку між освітніми втратами та умовами їх виникнення, зокрема впливом воєнних дій або тимчасової окупації.

Окремим викликом є інституційна спроможність органів публічної адміністрації, оскільки реалізація нових форм підтримки потребує належного ресурсного забезпечення, а так само і питання цифровізації адміністративних процедур, що є необхідною умовою забезпечення доступності освітніх послуг у сучасних умовах.

Підсумовуючи викладене, доходимо висновку: освітні втрати в умовах воєнного стану набули ознак самостійного об'єкта адміністративно-правового регулювання, що відображає трансформацію підходів держави до забезпечення права на освіту в умовах кризових

викликів. Їх легальне визначення, закріплене у постанові Кабінету Міністрів України від 10.10.2025 р. № 1628, створює належне підґрунтя для уніфікованого розуміння цього явища та формує основу для подальшої нормативної конкретизації на рівні закону.

Законопроект № 14104 спрямований на розвиток зазначених підходів та інституціоналізацію механізмів подолання освітніх втрат через розширення форм державної підтримки. Водночас його положення мають переважно рамковий характер і значною мірою делегують регулювання Кабінету Міністрів України, що зумовлює ризики бланкетності норм та неоднорідності правозастосування.

Незважаючи на наявність нормативного визначення освітніх втрат, залишаються неврегульованими питання їх ідентифікації, оцінювання та документування, а також процедурного забезпечення реалізації права на відповідну підтримку. Відсутність чітко визначених адміністративних процедур і механізмів юридичної відповідальності за неналежне надання освітніх послуг знижує ефективність адміністративно-правового впливу у цій сфері.

У зв'язку з цим подальший розвиток адміністративно-правового регулювання має бути спрямований на законодавче закріплення поняття освітніх втрат, конкретизацію процедур їх встановлення та подолання, обмеження дискреційних повноважень суб'єктів публічної адміністрації, а також запровадження дієвих механізмів контролю та відповідальності. Лише за умов комплексного нормативного та інституційного забезпечення можливо досягти ефективного відновлення освітніх можливостей осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії, та забезпечити повноцінну реалізацію права на освіту.

Список використаних джерел

1. Миколенко О. М. Функції адміністративно-деліктного права та сучасні концепції адміністративної відповідальності. *Правова держава*. 2017. № 28. С. 51–56. DOI: 10.18524/2411-2054.2017.28.234173.
2. Кузьменко О. В., Колпаков В. К., Пастух І. Д. Адміністративна відповідальність: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 568 с.
3. Чернобук В. В. Актуальні проблеми адміністративно-деліктного права України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 6. С. 524–527. DOI: 10.24144/2788-6018.2023.06.91.
4. Юдін Я. Щодо встановлення змісту та сутності поняття «адміністративна відповідальність». *Law. State. Technology*. 2024. № 4. DOI: 10.32782/LST/2024-4-12.

РЕДІНА Поліна В'ячеславівна,

канд. юрид. наук,

асистентка кафедри адміністративного права

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого